

Byla C-189/20**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2020 m. gegužės 5 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. vasario 27 d.

Kasatorė ir atsakovė:

Laudamotion GmbH

Kita kasacinio proceso šalis ir ieškovė:

Verein für Konsumenteninformation

8Ob 107/19x

Oberster Gerichtshof (Aukščiausiasis Teismas), kaip kasacinis teismas <...> byloje, kurioje ieškovė yra *Verein für Konsumenteninformation* (Vartotojų informavimo asociacija), 1060 Viena, <...> atsakovė – *Laudamotion GmbH*, 2320 Švechatas, <...> dėl veiksmų nutraukimo ir teismo sprendimo paskelbimo, išnagrinėjęs atsakovės kasacinį skundą dėl 2019 m. gegužės 28 d. *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas), kaip apeliacinės instancijos, sprendimo <...>, kuriuo iš dalies patvirtintas ir iš dalies pakeistas 2019 m. vasario 5 d. *Landesgericht Korneuburg* (Kornoiburgo apygardos teismas) sprendimas <...>, uždaramė posėdyje priėmė šią

nutartį:

(orig. p. 2)

Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 nuostatas, visų pirma 25 straipsnį, 17 straipsnio 3 dalį, 19 straipsnį, taip pat atsižvelgiant į 67 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad jomis draudžiamas tarptautinių susitarimų dėl jurisdikcijos pagal

Direktyvą 93/13/EEB arba pagal atitinkamas įgyvendinančias nacionalinės teisės normas vertinimas dėl nesąžiningumo?

2. Ar Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 25 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio pabaigą („išskyrus atvejus, kai pagal tos valstybės narės teisę susitarimas yra niekinis turinio galiojimo atžvilgiu“) reikia aiškinti taip, kad šia nuostata suteikiama galimybė vertinti turinį pagal valstybės narės, dėl kurios jurisdikcijos buvo susitarta, nacionalinę teisę, net ir peržengiant suderintos teisės srities ribas?

3. Jei į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų atsakyta neigiamai:

Ar vertinimui dėl nesąžiningumo pagal Direktyvą 93/13/EEB taikytinos direktyvą įgyvendinančios nacionalinės teisės normos nustatomos pagal valstybės narės, dėl kurios jurisdikcijos buvo susitarta, teisę ar pagal valstybės narės, kurioje buvo iškelta byla, *lex causae*?

Motyvai

I. Faktinės aplinkybės

Nagrinėjama byla yra procesas dėl išlygos. Ieškovė yra vartotojų interesų gynimo asociacija, pagal Austrijos *Konsumentenschutzgesetz* (Vartotojų teisių apsaugos įstatymas, toliau – *KSchG*) turinti teisę teikti skundus. Oro vežėja atsakovė (vadinamoji (**orig. p. 3**) pigių skrydžių bendrovė) valdo skrydžių užsakymo portalą *www.laudamotion.com*. Komerciniuose santykiuose su vartotojais ji taiko Bendrąsias vežimo sąlygas ir Tipines sąlygas. Atsakovės skrydžius galima užsisakyti tik internetu. Vien Austrijos teritorijoje atsakovė transporto paslaugų nesiuo.

Procese dėl prejudicinio sprendimo priėmimo yra reikšminga ši minėtų atsakovės Tipinių sąlygų išlyga:

„2.4 Jei Konvencijoje ar atitinkamuose įstatymuose nenumatyta kitaip, su mumis sudaryta Jūsų vežimo sutartis <...> ir visi ginčai, kilę dėl šios sutarties ar su ja susiję, priklauso Airijos teismų jurisdikcijai.“

II. Šalių reikalavimai ir argumentai

Ieškovė teigia, kad ši išlyga dėl jurisdikcijos nustatymo yra negaliojanti. Formuluoته „jei Konvencijoje ar atitinkamuose įstatymuose nenumatyta kitaip“ yra neaiški, kaip tai suprantama pagal *KSchG* 6 straipsnio 3 dalį, nes vartotojai turėtų patys išsiaiškinti, ar numatyta jurisdikcija yra leistina. Be to, toks susitarimas akivaizdžiai nepalankus pagal *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – *ABGB*) 879 straipsnio 3 dalį, be kita ko, dėl to, kad taip vartotojas netektų galimybės rinktis kitą, pagal Reglamentą Nr. 1215/2012, visų pirma jo 7 straipsnį, leidžiamą jurisdikciją, ir netikėtus, kaip tai suprantama

pagal ABGB 864a straipsnį, nes vartotojas, atsižvelgdamas į tai, kad atsakovės registruotoji buveinė yra Austrijoje, negalėtų tikėtis išimtinės Airijos teismų jurisdikcijos.

Atsakovė nurodė, kad išlygoje nustatytas susitarimas dėl jurisdikcijos turi būti vertinamas tik **(orig. p. 4)** pagal Reglamentą Nr. 1215/2012. Reglamento Nr. 1215/2012 19 straipsnyje nustatyti apribojimai vartotojų sutartims pagal Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 3 dalį netaikomi vežimo sutarčiai. Dėl šios priežasties susitarimai dėl jurisdikcijos leidžiami pagal Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnį be apribojimų, nustatytų Reglamento Nr. 1215/2012 I skyriaus 4 skirsnyje. Dėl Bendrijos teisės viršenybės nesąžiningumas negali būti vertinamas vadovaujantis nacionalinės teisės nuostatomis. Be to, ši taisyklė dėl numanomo tarptautinio elemento nėra nei netikėta, nei neaiški, nes pirmame sakinyje aiškiai nurodyta, kad nustatyta papildoma jurisdikcija šalia jurisdikcijos, numatytos Monrealio konvencijoje (Konvencija) ar kituose atitinkamuose įstatymuose.

III. Ankstesnis procesas

Pirmosios instancijos teismas atmetė ieškinio reikalavimą dėl šios išlygos. Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnis yra viršesnis už nacionalinės teisės aktus ir todėl taikytinas. Ši teisės norma, kiek ji susijusi su susitarimų dėl jurisdikcijos priimtinumu, forma ir pasekmėmis, yra galutinė.

Apeliacinės instancijos teismas patenkino ieškovo apeliacinį skundą pripažindamas ieškinio reikalavimą. Teismas rėmėsi prielaida, kad susitarimų dėl jurisdikcijos vartotojų sutartyse, kurioms taikoma Direktyva 93/13/EEB arba atitinkami jos perkėlimo į nacionalinę teisę teisės aktai, vertinimas dėl nesąžiningumo pagal šios direktyvos kriterijus turi būti atliekamas ir Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnio taikymo srityje, todėl šie susitarimai konkrečiu atveju galėtų būti negaliojantys. Direktyvą 93/13/EEB įgyvendinančios nacionalinės teisės normos yra nuostatos, reglamentuojančios jurisdikciją, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 67 straipsnį, nes pagal **(orig. p. 5)** Direktyvos 93/13/EEB priedo 1 punkto q papunktį sąlygos, kurios gali panaikinti arba trukdyti vartotojo teisei kreiptis į nacionalinį teismą, galėtų būti laikomos nesąžiningomis. Vertinimas dėl nesąžiningumo remiantis Direktyva 93/13/EEB būtent nagrinėjamos bylos aplinkybėmis ypač svarbus dėl to, kad pagal Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 3 dalį siekiant apsaugoti vartotojus nustatyti kiti apribojimai vežimo sutarčiai netaikomi. Ši išlyga bet kuriuo atveju yra neskaidri pagal *KSchG* 6 straipsnio 3 dalį.

Šioje byloje *Oberster Gerichtshof* turi priimti sprendimą dėl atsakovės kasacinio skundo, kuriuo prašoma atmesti ieškinį ir kuris yra pateiktas dėl apeliacinės instancijos teismo sprendimo.

IV. Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės pagrindas

Šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą Sąjungos teisės pagrindas visų pirma yra 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – Reglamentas Nr. 1215/2012) 25 straipsnis, 17 straipsnio 3 dalis, 19 ir 67 straipsniai, taip pat 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (toliau – Direktyva 93/13/EEB).

Nacionalinė teisė

Konsumentenschutzgesetz (KSchG) 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Jeigu sutarties sąlyga, esanti tipinės sutarties bendrosiose sąlygose ar jos formose, yra suformuluota neaiškiai ar nesuprantamai, ji negalioja.“ (orig. p. 6)

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) 864a straipsnis suformuluotas taip:

„Neįprasto turinio nuostatos, kurias viena sutarties šalis naudoja bendrosiose sąlygose ar prisijungimo sutartyse, laikomos neįtrauktomis, jei jomis kitai šaliai nustatomos mažiau palankios sąlygos ir jei ji, atsižvelgdama į aplinkybes, visų pirma į tai, kaip aktas išdėstytas, neturėjo tikėtis tokių nuostatų, nebent pirmoji sutarties šalis buvo konkrečiai atkreipusi antrosios šalies dėmesį į šias nuostatas.“

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) 879 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Sutarties sąlyga, kuri naudojama bendrosiose sąlygose arba prisijungimo sutartyse ir kuria nenustatoma kuri nors iš šalių pagrindinių pareigų, negalioja, jei ja, atsižvelgiant į visas aplinkybes, vienai sutarties šaliai sudaromos aiškiai mažiau palankios sąlygos.“

V. Prejudiciniai klausimai

Teisė paduoti prašymą priimti prejudicinį sprendimą

<...>

Prejudicinių klausimų pateikimo motyvai

1. Doktrinoje nesutariama, ar ir koku mastu turi būti atliekamas bendras susitarimų dėl tarptautinės jurisdikcijos, kuriems taikomas (orig. p. 7) Reglamentas Nr. 1215/2012, vertinimas dėl galimo nesąžiningumo:

1.1. Vieni laikosi nuomonės, kad Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnyje išsamiai reglamentuojamas susitarimo dėl jurisdikcijos priimtumas, forma ir poveikis; neleistas joks jo turinio vertinimas pagal nacionalinę teisę, net ir tipinėse sąlygose esant išlygoms dėl jurisdikcijos. Paprastai silpnesnės šalies apsauga užtikrinama vien apribojant galimybę susitarti dėl jurisdikcijos su vartotojais, draudėjais ir darbuotojais.

Šios nuomonės besilaikantys teisininkai <...> mano, kad Reglamentas Nr. 1215/2012 nustato išsamias jurisdikcijos paskirstymo taisykles. Aiškinant Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnį taip, kad juo leidžiamas turinio vertinimas pagal nacionalinę teisę, būtų prieštaraujama Reglamento Nr. 1215/2012 tikslui suvienodinti teisės normos. Visų pirma remiamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl 1968 m. Briuselio konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo <...> 17 straipsnio, pagal kurią sutarto teismo pasirinkimas siekiant teisinio tikrumo gali būti vertinamas tik remiantis argumentais, susijusiais su šios nuostatos reikalavimais (žr. sprendimo byloje C-159/97, ECLI:EU:C:1999:142, 46 ir paskesnius punktus). **(orig. p. 8)**

1.2. Vis dėlto kyla klausimas, ar susitarimams dėl jurisdikcijos nėra taikomi apribojimai nesąžiningumo atžvilgiu, kylantys iš Europos antrinės teisės, visų pirma iš Direktyvos 93/13/EEB <...>. Tiesa, Reglamento Nr. 1215/2012 19 straipsnyje ribojami susitarimai dėl jurisdikcijos su vartotojais. Vis dėlto pagal Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 3 dalį šio reglamento I skyriaus 4 skirsnis netaikomas vežimo sutarčiai. Taigi, vartotojui vis dar reikalinga apsauga, kurią būtų galima suteikti remiantis Direktyvos 93/13/EEB reikalavimais <...>.

Vertinimui dėl nesąžiningumo pagal Direktyvą 93/13/EEB visų pirma reikėtų pritarti atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1215/2012 67 straipsnio nuostatą: direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę nuostatos laikytinos jurisdikcijos taisyklėmis, nes negaliojanti išlyga dėl jurisdikcijos lemia teisės aktuose nustatytos jurisdikcijos tvarkos taikymą ir daugeliu atvejų jurisdikciją turi kitas, nei buvo sutarta, teismas <...>. Kiti savo argumentus grindžia tuo, kad pagal Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio pabaigą remiantis būtiniausiai **(orig. p. 9)** Direktyvos 93/13/EEB standartais turi būti vertinama, ar susitarimas dėl jurisdikcijos nėra niekinis turinio galiojimo atžvilgiu <...>.

1.3. Taip pat yra manančių, kad Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio pabaigoje pateikta Europos teisės aktų leidėjo nuoroda į „niekinį [susitarimą] turinio galiojimo atžvilgiu“ sudaroma galimybė įvertinti tipinėse sąlygose nustatytų išlygų dėl jurisdikcijos turinį <...>.

2. Taigi, *Oberster Gerichtshof* kyla klausimas, koks yra Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatų santykis su Direktyva 93/13/EEB ar atitinkamomis direktyvą įgyvendinančiomis nacionalinės teisės normomis ir ar Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnyje vartojama negaliojimo turinio atžvilgiu sąvoka

apima vartotojų apsaugos nuostatų pažeidimą, net jei šios nuostatos kyla ne iš Europos antrinės teisės. Galiausiai neaišku, ar konkrečiai taikytinas Direktyvą 93/13/EEB įgyvendinančias nacionalinės teisės normas reikia nustatyti pagal kolizinę normą Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio pabaigoje, t. y. pagal *forum prorogatum*.

Oberster Gerichtshof,

Viena, 2020 m. vasario 27 d.

<...>

DARBINIS VERTINIMAS